

se sols un canonge. Aquell Arquebisbe de Tarragona que tan bon nom ha deixat en els anys de nostre episcopologi, D. Antonio Agustín, cedí el Monestir a una *Comunitat de Frares, de la Replecció Francescana*, els quals l'habitaren durant 100 anys i estenguéren lo Casal vers la banda de ponent, penjant ses celdes, com nius d'àguila, al cim de l'espadat turó.

Un jorn, hostes nous, trucaren a la porta del convent, éssent en 1686 que hi arribà un frare mallorquí, també de l'Orde Francescana, Pare Anton Llinàs qui, vingut d'Amèrica, i havent passat per Roma i Madrid, exposà al Papa i al Rei d'Espanya, la trista situació de les missions americanes, mancades de personal educat que les servís, obtenint llavors l'autoritat de fundar un *Colegi de Missions* en cada una de les províncies francescanes d'Espanya. Començà per Escornalbou i un cop vençuda la resistència que'ls Recolets li oposàren abans d'anar-se'n, instal·là el nou Colegi amb frares catalans i mallorquins i, ja l'any següent, començàven a eixir-ne les primeres missions vers el continent americà.

Aquest zel per la propagació de la fè a tan llunyana terra durà poc, i si bé Escornalbou conservà el seu caràcter de *Colegi de Missions*, ja des del començ del segle XVIII, l'activitat de tals missions no passà de Catalunya, i fins l'any 1834, nostres pobles vegèren sovint l'arribada de tres frares grisos que s'emportàven la gent, tant pel sant exemple de sa conducta, com per la força persuasiva de llur paraula.

Bonic paper desempenyàren els frares francescans en les commocions del nostre país, veient-los sempre al costat i davant de la causa catalana. Catalans fóren quan *la guerra dels Segadors*, i ho fóren més encara, en els llargs anys de les lluites de *Successió*, divulgant son verb ardent en defensa del Arxiduc contra el francès.

En les commocions de principis del segle XIX resoltament es posàren del costat de la dita *Reacció*, no havent tingut mai Escornalbou un sol *lliberal*.

No és d'estranyar que les *Corts de Càdiz* decretéssin, en 1822, la supressió del Convent, restablert a 1824, ni que, en 1835, l'onada revolucionària arrepassés tan bell Casal, emportar-se'n, amb el monument, llurs moradors.

La destrucció del edifici fou obra d'anys, consumant-la el pagès de la terra, acudint-hi a proveir-se de fusta, pedra i obra, fins enderrocar-ho tot.

Era just a temps, quan dotze anys hà, hi fou iniciada l'obra de restauració, avui ja quasi finida, exceptuant l'iglèsia que té encara obertes ses ferides, tot el bell casal hi és reconstruït, aixecant-se les muralles caigudes, refent-se torres i claustre, tornant al culte les capelles i retornant la vida a les habitacions abans celdes. El cos està refet i dintre d'ell també hi hà un ànima. Hi hagué—dèia el conferenciant amb emoció vívida—fins poc hà, una venerable Velleja a la sollicitud de la qual deuen els edificis llur reconstrucció, i avui bones i amables jovenetes l'animen amb sa presència i sos encants, juntament amb l'espiritualitat dels llibres i objectes d'art que, a grans coleccions i aplegades rodant món, allí han buscat estada i refugi.

Més, però, un altra ànima—digué al finir el Sr. Toda—espera Escornalbou; la que asseguri, per la duració que tenen les coses humanes, la existència a que'l vell Monestir té dret dintre la pàtria Catalana.

Una salva d'aplausos coronà la brillant oració del Conferenciant, qui fou molt felicitat.

CONFERENCIA DE D. F. DURAN

EN PERE JOHAN ESCUPLTOR DEL RETAULE
DE L'ALTAR MAJOR DE LA CATEDRAL

(26 Desembre 1921)

El distingit i conegut funcionari del Cos d'Arxivers i Bibliotecaris qui ha regentat dues vegades l'Arxiu d'Hisenda d'aquesta

ciutat, D. Felix Durán i Canyameras, prèvia la presentació del president D. Pere Lloret, davant el nombrós i selecte auditori que omplena de gom a gom l'espaiós Saló de Sessions de la Excma. Diputació en la vesprada de la festa de Sant Esteve, donà la seua anunciada Conferència (4.ª de la present tanda), sobre el tema: *En Pere Johan, escultor del Retaule de l'altar major de la Catedral*.

El tema no podia ésser més sugestionador pel nostre públic, especialment pels afectats de les clàrics del nostre art i de l'història de Tarragona.

Començà palesant son amor sentit vers la nostra ciutat, cantant un himne al mar llati sempre blau, d'esplèndides platjes, i al nostre cel atraïen i pur, mostrant-se fèrvit admirador de nostres variades belleses artístiques i per demunt totes elles, de les de la nostra Catedral, fixant en ella i en son retaule major, l'assumpte de la conferència, després de disquisicionar llargament sobre diversos artistes, que contribuïren al embelliment del magne temple.

Entrà de plé en l'estudi del famós retaule, aportant nombroses dades i fetxes i cites amb sèrie llarga de documents consultats, dignes de tenir-se en compte, que proven eloqüentment la labor de rebusca i treball pacient i la orientació del Sr. Durán.

A la llum dels novells dats i fent deduccions manifestá, franc i obert, el seu criteri respecte ésser l'autor, de la obra de referència, no pas el Pere de Vallfogona com havien cregut els Srs. E. Morera i Sampere i Miquel, sinó Pere Solrau, dient també el conferenciant, a parer seu, el desencert de l'artista, i senyalant, però, el punt en el qual obtingué aquest, un èxit obertament merescut.

La concurrència que estigué interessada per la paraula i el tema del conferenciant, al acabar saludá amb nodrits aplaudiments al Sr. Durán, qui aportarà els dats i documents que li serviren de base de tan bella disquisició, a les planes del nostre Butlletí, en el treball que, com col·laborador, hi vé publicant

baix el títol: *L'Escultura mitjeval a la Ciutat de Tarragona*, représ en aquest nombre, motiu pel qual ens veiem obligats a dar d'aquesta Conferència el present i reduït extracte.

EFEMÈRIDES TARRAGONINES

24. † GONZALEZ HURTEBISE.—Amb lletres de planyença i dol, consignem la pèrdua de l'amic N'Eduard Gonzalez Hurtebise, mort a Barcelona el 10 d'Agost, als 45 anys, víctima prematura de malaltia llarga i greu, éssent, des del 1912, Director de l'Arxiu de la Corona d'Aragó i del Real Patrimoni.

Malgrat la seua juvenesa, amb son talent, sa formació i activitat, d'eil tan característica, aviat logrà fer-se un nom entre la gent culta, éssent reconeguda sa competència i autoritat en els centres acadèmics i literaris, sobremanera en els rams de la historiografia i crítica documental, deixant bona memòria de son pas en els arxius i biblioteques que regentà a Girona, Tarragona, Ossa i a la Comtal ciutat, ennoblint aixís amb sa gran perícia i actuació veritables, el capteniment del funcionariame que éll exercí amb lluc, constància i amor.

Vasta i de gran serietat és la seua bibliografia, dispersa per les publicacions del seu ram, apart i tot de les obres publicades, entre les que no podem oblidar l'interessant estudi *El Arte tipogràfic en Tarragona durante los siglos XV y XVI*, llegit al 1902 en una de les sessions de aquesta nostra Entitat, les simpaties del qual perduren imborrables aixís entre els nostres concòs com entre els nostres conciudadans densà que hi convisqué.

Descansi en la pau del Senyor el digue funcionari i bon amic de Tarragona!

R. I. P.

25. LA RELIQUIA DE SANT FRUCTUÓS.—Recullida de la premsa de la ciutat a tall de notícia extraordinària, donem la grata nova d'ésser silenciosament arribada a Tarragona el 30 del present Agost, una preuada i veneranda Reliquia del nostre bisbe martre Sant Fructuós, que l'Emm. Cardenal-Arquebisbe Doctor Vidal Barraquer alcançà en su última visita *ad limina Apostolorum*.

Amb la més efusiva de les satisfaccions registrem